

PÅ VÄG MOT ETT HÅLLBART SIGTUNA

HÅLLBARHETSREDOVISNING 2021

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	5
INLEDNING	6
AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING	6
KOMMUNFULLMÄKTIGES HÅLLBARHETSMÅL	6
INTEGRERING AV AGENDA 2030 I KOMMUNENS VERKSAMHETER	6
HÅLLBART SAMHÄLLE	8
NY ÖVERSIKTSPLAN	8
PLAN FÖR KLIMATSMART SIGTUNA	8
LADDINFRASTRUKTUR	9
ENERGI- OCH KLIMATRÅDGIVNING	9
CIVILT FÖRSVAR OCH KRISBEREDSKAP	10
VALSTA 2030 OCH TRYGGHETSSKAPANDE ÅTGÄRDER	10
AVFALLSHANtering OCH ÅTERVINNING	11
GOTT EXEMPEL: FOLKHÄLSOPILOT STOCKHOLM	11
MINSKAD SEGREGATION OCH UTANFÖRSKAP	13
SAMHÄLLSBYGGNADSLYFTET	13
DEN SOCIALA KOMPASSEN	14
NYANLÄNDAS MÖJLIGHETER TILL SNABB ETABLERING	14
FRITIDSBANKEN	14
GOTT EXEMPEL: BROBYGGET	14
TILLGÄNGLIGA NATUR- OCH VATTENOMRÅDEN	16
NATUR	16
PARKER OCH TÄTORTSNÄRA GRÖNOMRÅDEN	17
VATTEN	17
VATTENMILJÖER OCH -PLANERING	17
SAMVERKAN INOM VATTENOMRÅDET	18
OXUNDA VATTENSAMVERKAN	18
MÄRSTAÅNS VATTENSAMVERKAN	19
GRUNDVATTENRÅDET FÖR NORRA STOCKHOLMSÅSEN	19
GOTT EXEMPEL: LEKPLATSPLAN	19

TRYGGT OCH INKLUDERANDE SIGTUNA FÖR ALLA	20
TRYGGHET	20
VÅLDSPREVENTION	21
SOCIALA TEAM	21
VALSTA UTVECKLING OCH TRYGG I MÄRSTA	22
INVÅNARDELAKTIGHET	22
NYA MÖTESPLATSEN I VALSTA MED FOKUS PÅ MEDBESTÄMMANDE	22
DIALOG SIGTUNA STAD	23
DELAKTIGHET PÅ LANDSBYGDEN	23
INKLUDERANDE BIBLIOTEKSVERKSAMHET	24
GOTT EXEMPEL: BARNENS ÅSIKTER FORMAR RESOR TILL SKOLAN	24
 INKLUDERANDE ARBETSMARKNAD OCH INNOVATIVT NÄRINGSLEV	 25
INTERNSERVICE	25
MENINGSFULL VARDAG GENOM SYSSELSÄTTNING	26
ARBETSMARKNADSPAKET	26
SAMARBETE MED DESTINATION SIGTUNA	27
GOTT EXEMPEL: ETABLERINGSLYFTET	27
 SAMVERKAN FÖR BARNEN OCH DERAS FAMILJER	 29
SAMVERKAN KRING BARN 0-6 ÅR OCH DERAS FAMILJER	29
VÅLDSFÖREBYGGANDE ARBETE I FÖRSKOLAN	29
BARNSÄKERHETSTEAM	30
BARN- OCH ELEVHÄLSA	30
FÖRÄLDRASTÖDSGRUPPER	30
EN FRISK SKOLSTART	31
INSATSER FÖR PSYKISK HÄLSA	31
GOTT EXEMPEL: SAMVERKAN SKOLA, SOCIALTJÄNST, POLIS OCH FRITID (SSPF)	31
 HÅLLBART LÄRANDE FÖR ALLA	 32
HÅLLBARA MÅLTIDER	32
HÅLLBARHETSARBETE I KOMMUNENS SKOLOR	33
KULTUR- OCH FRITIDSVERKSAMHET	34
SIGTUNA MUSEUM&ART OCH VALSTAKONST	35
GOTT EXEMPEL: BARNEN PÅ EDDA FÖRSKOLA	35

Sammanfattning

Trots den pågående coronapandemin har ett väldigt varierat hållbarhetsarbete pågått inom hela kommunorganisationen under 2021.

En [Ny Översiktsplan](#) har tagits fram som har varit ute på samråd och granskning och som ska fastställas under 2022. [Energi- och klimatrådgivningen](#) har förstärkts och en plan för utbyggnaden av [Laddinfrastruktur](#) har tagits fram, som en viktig grundpelare i arbetet med en fossilfri fordonsflotta 2025.

Ett prioriterat projekt är [Samhällsbyggnadslyftet](#), som består av fysiska och bostadspolitiska åtgärder samt sociala insatser. Insatserna inom Samhällsbyggnadslyftet ska bidra till att motverka segregationen i kommunen. Inom ramen för Samhällsbyggnadslyftet beslutade kommunstyrelsen i juni om en förvaltningsövergripande insats för att genom ett uppsökande arbete öka kunskaper i svenska med fokus på mammor och barn noll till sex år. [Fritidsbanken](#) har startat i kommunen under året med en insamling av idrotts- och friluftsprylar, som kan lånas av alla utan kostnad. [Brobygget](#) är en satsning kommunen gör i samverkan med föreningslivet med syftet att erbjuda en meningsfull fritid för ungdomar med fokus på idrott.

Andra projekt som har pågått under året med fokus på barn och deras familjer är till exempel [En Frisk Skolstart](#), ett evidensbaserat föräldrastödsprogram med syftet att främja goda mat- och rörelsevanor bland barnen i förskoleklass. Ett annat [pilotprojekt](#) har påbörjats på tre förskolor för att öka personalens kunskap om våld och uppmärksamma våldsutsatta barn tidigt. På biblioteken i Valsta drivs ett treårigt [Bokstartsprojekt](#), en nationell satsning på små barns språkutveckling. Det finns nu också en simskola för barn med funktionshinder.

När det gäller den miljömässiga hållbarheten så har tre [naturvårdsprojekt](#) påbörjats under året som består av

- En handlingsplan för invasiva arter
- Bekämpning av den invasiva vattenväxten sjögull
- Pollinatörssatsning på Norrbacka-fältet

Även när det gäller granbarkborren görs det en inventering för att utforska hur man kan minska deras angrepp på kommunens skogsmark.

I kommundelen Valsta öppnades en [ny mötesplats](#) under året – ett nav för kommunal service med bland annat kontaktcenter, bibliotek, kultur och aktiviteter för barn och unga. Dessa är ett direkt resultat av medborgardialogerna som hölls 2018-2019.

Detta är även en del i arbete med att öka [tryggheten och delaktigheten](#) i hela kommunen. Både i Valsta och i centrala Märsta finns det ett samarbete med Business Improvement Districts (BID) med syftet att öka trygghet och skapa en ännu mer levande stadsdel. Även [ValstaKonst](#), en plats för produktion och utställning av samtidskonst i en nedlagd simhall i Valsta, är en spännande satsning för att öka attraktiviteten av stadsdelen.

Två projekt med syftet att minska arbetslösheten i kommunen är [Arbetsmarknadspaket](#), som fokuserar på att få fler invånare med vuxenutbildning, gymnasieexamen och egen försörjning – och [Etableringslyftet](#), ett samverkansprojekt som matchar nyanlända och arbetsgivare.

Arbetet med att [öka andelen ekologiska livsmedel och minska matens klimatpåverkan](#) är framgångsrikt. Sigtuna kommun var även nominerad i fyra kategorier till White Guide Junior, band annat för Årets Hållbara skolmatskommun 2021.

INLEDNING

Syftet med hållbarhetsredovisningen är att beskriva hur arbetet med hållbarhet inom olika områden i kommunen har utvecklats under året. Den ska främst ses som en kvalitativ uppföljning som kompletterar analysen och uppföljningen som görs i årsredovisningen under målet Hållbar samhällsutveckling.

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling

Genom den globala handlingsplanen Agenda 2030 har alla FN:s medlemsländer förbundit sig till att arbeta för att uppnå en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar värld till 2030.

Nyckeln till hållbarhet är att se ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner som sammanlänkade.

Agenda 2030 innehåller 17 mål. För att uppnå en hållbar utveckling krävs ett helhetsgrepp och ett engagemang från alla nivåer i samhället. Utmaningarna i hållbarhetsarbetet är till stor del globala, men lösningarna oftast lokala och kommuner har en viktig roll i genomförandet av Agendan. Den nationella Agenda 2030 delegationen menar att:

”Det snabbaste och mest effektiva sättet att genomföra Agenda 2030 och nå den omställning som krävs är att använda kraften i ordinarie processer. Agenda 2030 och hållbar utveckling måste integreras i den dagliga verksamheten och kan inte vara ett projekt vid sidan av.”

Kommunfullmäktiges hållbarhetsmål

Ett av kommunens övergripande mål är att kommunens verksamheter ska bidra till en hållbar utveckling av hela Sigtuna kommun. Enligt kommunens Mål och budget 2021-2023 ska arbetet

med en hållbar utveckling genomsyra kommunens verksamheter och integreras i servicen till invånare och olika samhällsaktörer som näringsliv och civilsamhällets organisationer. För bästa resultat krävs att hållbarhetsfrågorna är integrerade i alla verksamheter och att alla hållbarhetsdimensionerna som är ömsesidigt beroende av varandra hanteras samtidigt.

Sigtuna kommun ska enligt Mål och Budget 2021-2023 fortsätta definiera och i möjligaste mån integrera FN:s globala Agenda 2030 i sitt arbete.

Integrering av Agenda 2030 i kommunens verksamheter

Arbetet med att integrera Agenda 2030 i kommunens verksamheter handlar om att koppla och inkludera målen i processer och styrdokument. Ett centralt styrdokument är kommunens Mål och budget där Agenda 2030 arbetet lyfts fram och prioriteras. De mål, inriktningarna och uppdrag som finns där ligger till grund för förvaltningarna verksamhetsplanering.

Ett annat sätt att inkludera målen är att visa hur frågorna ska hanteras i övergripande processer. Det kan vara genom att de globala målen och delmålen inkluderas i styrande dokument såsom planer och program. Till exempel så finns de globala målen med i den nya Översiktsplanen som är på granskning, i arbetet med den [nya avfallsplanen](#) och i [lekplatsplanen](#).

För att öka kännedomen och kunskapen om Agenda 2030 samt skapa ett ökat engagemang för hållbarhetsfrågor har under 2021 interna utbildnings- och kommunikationsinsatser genomförts. Utbildningen är ett sätt att förankra arbetet och samtidigt skapa en förvaltningsövergripande dialog och möjliggöra utökad samverkan kring

hållbarhetsfrågor. Utbildningen handlar både om att lyfta fram sådant kommunen redan gör för att bidra till Agendan men också att visa på utvecklingsområden.

Hållbarhetsarbetet ska genomsyra hela kommunorganisationen och kommunikation kan ge en enhetlig grund för arbetet att stå på. Det ska göras genom ett konkret och verklighetsnära berättande med hjälp av olika medier och kanaler. Kommunen berättar om det hållbarhetsarbetet som görs i verksamheterna och på andra håll i samhället. Det lägger grunden för tips och information om hur förvaltningar och kommunanställda, kommuninvånare, näringsliv och organisationer kan bidra till en hållbar utveckling. Kommunikation lägger grunden för, och är en viktig del i att utveckla dialogen och samverkan med olika målgrupper.

2021 inrättades ett Agenda 2030-utskott under kommunstyrelsen. Utskottet är en vidareutveckling av den Agenda 2030-beredning som inrättades 2019 och är ett politiskt forum under kommunstyrelsen för att säkerställa och följa hållbarhetsarbetet. Utskottet ska stödja de kommunala verksamheternas arbete inom övergripande strategiska hållbarhetsfrågor och på så sätt förstärka kommunens hållbarhetsarbete.

De ärenden som hanteras i utskottet rör strategiska frågor kopplat till övergripande hållbarhetsarbete och de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030, såsom beredning av planer inom hållbarhetsområdet, hållbarhetsredovisning, utbildning och kommunikation.

HÅLLBART SAMHÄLLE

Planer och program:

- Översiktsplan
- Program för bostadsbyggande
- Miljöprogram
- Plan för klimatsmart Sigtuna
- Avfallsplan

Ny översiktsplan

Översiktsplanen utgör grunden för kommunens målsättningar inom hållbarhetsområdet kopplat till fysisk planering. Under 2020-2021 har arbete pågått med att ta fram en ny översiktsplan med utgångspunkt i den gällande översiktsplanen från 2014. Förslaget till ny Översiktsplan har varit ut på samråd under sommaren 2021. Planen har omarbetats efter samrådsyttranden och varit på granskning december 2021 tom februari 2022. När granskningen är avslutad så sker de justeringar som krävs för att planen ska kunna antas som ny gällande översiktsplan.

I förslaget till den nya översiktsplanen förstärks och konkretiseras den fysiska planeringens betydelse för de sociala hållbarhetsdelarna med bland annat trygghetsfrågor och åtgärder för minskad segregation och utanförskap, samt krisberedskap och civilt försvar.

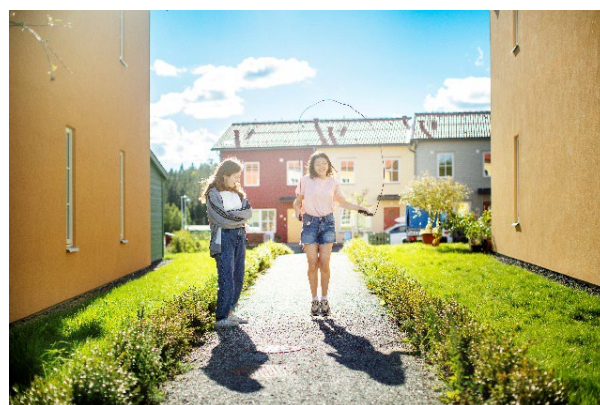
ÖP 2022 utgår från de globala hållbarhetsmålen och i planförslaget preciseras ett antal lokala hållbarhetsmål för den fysiska planeringen. Målen sorteras under begreppen miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Ibland uppstår målkonflikter och då redovisar ÖP2022 kommunens avvägningar och prioriteringar mellan olika intressen.

Invånarnas uppfattning om sin närmiljö är en viktig utgångspunkt för utvecklingen av Sigtuna kommun. Delaktighet och invånarens engagemang som grund för samhällsutvecklingen är ett av flera hållbarhetsmål för den fysiska planeringen.

I arbetet med den nya översiktsplanen har tidiga

dialoger med barn- och skolungdomar hållits. Materialet har legat till grund för ett vidare samtal med de unga om hur de använder och upplever miljön som de lever i.

Resultat från barndialogerna samt en kartdialog och en landsbygdsdialog som genomförts utgör underlag för översiktsplanens inriktning.

Plan för klimatsmart Sigtuna

Plan för Klimatsmart Sigtuna (2018) samlar och konkretiserar kommunens målsättningar och strategier för att främja en utveckling mot ett fossilfritt samhälle och en fossilfri kommunorganisation utifrån konsumtion, samhällsplanering, byggnation och energi samt resor och transporter.

Det är mycket som händer inom klimatområdet och några frågor som är integrerat i verksamheterna är:

- Förnybar energi nyttjas via solceller och vindkraft och Brage förskola har byggts som ett passivhus.
- [Naturskolan](#) utbildar kommuneleverna till planetskötare där klimatfrågan är inarbetad.
- Kommunen arbetar aktivt med att minska plastanvändning, matsvinn och matens

klimatpåverkan.

- Inom samhällsplaneringen byggs det nära kollektivtrafik och satsas på cykelvägar
- [Destination Sigtuna](#) arbetar för att minska besöksnäringens klimatpåverkan, inom transporter och fastigheter men också med att minska matsvinn och minska plastanvändningen.
- Sigtunahem deltar i allmännyttans Klimatinitiativ kring bland annat energibesparing och fossilfrihet.
- Sigtuna Vatten och renhållning samlar in matavfall som blir biogas och biogödsel.

Upprepande utmaningar i genomförandet som nämndes från förvaltningarna gällde frågor kring upphandling, till exempel fordon, och ekonomi med utmaningen att få in ett långsiktigt tänk i investeringar.

Uppföljningen visar också att det behövs tydligare fokus och paketering av klimatfrågan så att verksamheterna ser ett samband med det som de gör eller behöver göra och kommunens målsättningar.

Samverkan behöver också förbättras och förtydligas inom vissa områden med oklar ansvarsfördelning.

Fokus under 2022 kopplad till planens genomförande kommer att ligga på:

- Arbetet med en fossilfri personbilsflotta 2025
- Identifiering av ytterligare produktgrupper med en stor klimatpåverkan, bland annat inom den kommande [avfallsplanen](#)
- Utbildning, kommunikation, utökad samverkan

Laddinfrastruktur

Arbetet för att möjliggöra en fossilfri personbilsflotta i kommunens organisation 2025 fokuserade under 2021 att planera för installation av laddstolpar vid kommunala verksamhetslokaler. Teknik- och Servicekontoret har under året med stöd av kommunledningskontoret och samhällsbyggnadskontoret tagit fram en rapport för fortsatt installation av laddinfrastruktur och laddstolpar i Sigtuna kommun. Rapporten ska fungera

som en plattform för fortsatt arbete inom området och identifiera en praktisk strategi för utbyggnad för den kommande treårsperioden.

Slutsatserna är att Sigtuna kommun under den kommande treårsperioden bör satsa på att etablera laddstationer i första hand vid kommunens verksamhetsfastigheter. Så långt möjligt bör laddstationerna göras tillgängliga för invånare som vill ladda sitt elfordon utanför kontorstid. En viktig del i arbetet är att kommunen fortsätter arbeta för att underlätta för elbilar genom att tidigt i planeringen möjliggöra för laddstolpar på parkeringsplatser i nyttillkomna områden och vid stora trafikallstrande målpunkter såsom pendlarparkeringar och centrumanläggningar.

Energi- och klimatrådgivning

Energi- och klimatrådgivningen (EKR) är en kostnadsfri service från kommunen till dess invånare, föreningar och små och medelstora företag. Målsättningen är att öka användning av förnybar energi och att effektivisera energianvändningen samt att minska klimatpåverkan. Verksamheten är finansierad genom statliga medel från Energimyndigheten.

Sigtuna ingår sedan 2021 i ett klustersamarbete tillsammans med Upplands-Bro och Upplands

Väsby och Sollentuna kommun. Den kommunala energi- och klimatrådgivningen bedrivs i samarbete även med 26 övriga kommuner i Stockholmsregionen. Sedan april 2021 finns det en energi- och klimatrådgivare på Sigtuna kommuns hållbarhetsenhet som driver samarbetet både inom klustret såsom i regionen.

Verksamheten erbjuder rådgivning per telefon och mejl samt platsbesök för bostadsrättsföreningar och företag. Det drivs även olika projekt mot målgrupper, såsom bostadsrättsföreningar eller privatpersoner. Under 2021 genomfördes ett flertal webinarier och riktade aktiviteter med tema solceller och hållbara transporter kopplat till hälsovinster av vardagsmotion som att cykla och/eller gå till jobbet.

Civilt försvar och krisberedskap

Sigtuna kommun utgår från lagstiftningen Lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544) samt överenskommelsen mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) om kommunernas ansvar inom krisberedskap- och civilt försvar.

Kommunens arbete syftar till att förbättra förvaltningarnas och bolagens krisberedskap, bland annat genom att alla förvaltningar har krisorganisationer som utgår från kommunens centrala organisationsstruktur. Verksamheterna ska även ha krisplaner, sammanhållen övnings- och kontinuitetsplanering samt samhällsplanering för att på så sätt minska risken och konsekvensen för olika typer av kriser (exempelvis, klimatkriser, strålskyddszoner från kärnkraftverk, el eller vattenbortfall, lagerhållning med mera).

Arbetet inom civilt försvar handlar bland annat om att stärka säkerhetsskyddet (kommunens hantering av information som kan påverka Sveriges säkerhet där informationssäkerhet och IT-säkerhet är viktiga komponenter), att kommunens samhällsviktiga funktioner ska kunna bedrivas vid kriser, höjd beredskap och krig. Här handlar det om att kommunens samhällsviktiga funktioner krigsplaceras och att förvaltningarna har tydliga krigsorganisationer samt ett aktivt arbete med kontinuitetsplanering för olika scenarion.

En ytterligare viktig del inom arbetet med krisberedskap och civilt försvar är att skapa resilienta invånare. Detta arbete sker genom att kommunen genomför olika typer av informationsinsatser kopplat till hemberedskap – bland annat genom den årligt återkommande krisberedskapsveckan. Under 2021:s krisberedskapsvecka publicerade kommunen ett flertal informativa videor samt genomförde en kris- och beredskapsdag i Märsta centrum tillsammans med flera andra trygghetskapande aktörer.

Som ett ytterligare exempel har Sigtuna kommun beslutat om fyra Trygghetspunkter: Vikingahallen, Rosershallen, Prästängshallen och Ekillaskolans sporthall. Vid en kris eller samhällsstörning ska invånarna tillfälligt kunna söka skydd och få sina basbehov tillgodosedda på de utvalda platserna.

Trygghetspunkter kan erbjuda el, värme, mat, övernattnings-, vatten och psykosocialt stöd. Trygghetspunkterna ska också vara en plats dit invånare kan gå för att få krisinformation gällande en aktuell händelse.

Valsta 2030 är ett stadsbyggnadsprojekt som fastställdes av kommunstyrelsen under 2020. Valsta 2030 tar utgångspunkt i ett stadsbyggnadsperspektiv och ger förslag på fysiska åtgärder som kan bidra till att stärka kommundelens befintliga kvalitéer och utveckla nya värden för boende, verka och besökare. Ambitionen är att öka rörelsen i området under dygnets alla timmar, att göra centrala Valsta mer levande. Kommunen vill också koppla samman kommundelen med omgivningen, då Valsta i dag upplevs vara lite isolerat.

Den fysiska utformningen av kommunens bostadsområden spelar stor roll i arbetet med att bygga bort brottslighet och bygga in trygghet i livsmiljöer. Kommunen arbetar enligt Bo-Tryggt2030 som är en standard för hur åtgärder i den fysiska miljön kan förebygga brott och öka den upplevda tryggheten. Standarden handlar om att underlätta och medvetandegöra valen när det gäller den fysiska utformningen av exempelvis stadsdelar, bostadsområden, fastigheter och offentliga rum.

Under 2021 påbörjades utvecklingen av ett kultur- och aktivitetscenter som ska skapa förutsättningar för ett levande Valsta med ett innehåll av kultur, fritid och service som möter medborgarnas efterfrågan på kommunal service. Här ska det offentliga, närings- och föreningslivet möta Valstaborna, stora som små.

Kommunen har under året påbörjat arbetet med en ny avfallsplan. Arbetet sker i samverkan med Knivsta, Håbo och Upplands-Bro kommuner med syftet att ta fram en gemensam avfallsplan. Under hösten hölls flera workshops för att förankra innehållet i planen och få fram värdefull input från olika förvaltningar och kommunala bostadsnämnder i alla kommuner. Målen i avfallsplanen kopplas till de nationella miljömålen som har även en koppling till Agenda 2030.

Under året har flera åtgärder genomförts för att

förbättra möjligheten för kommuninvånarna till återanvändning och återvinning. Återvinningscentral på Voltgatan som öppnade under 2020 får positiva betyg från invånarna och mängderna avfall som kommer in till anläggningen är betydligt större än tidigare då den låg i Brista. Uppstart av en Återbruksverksamhet på återvinningscentralen har påbörjats. Även samverkan med Fritidsbanken finns där Fritidsbanken har placerat en insamlingscontainer på plats.

Fyrfackssystemet för hushåll som infördes i slutet på 2020 med samverkanskommunerna Håbo, Knivsta och Upplands-Bro har varit lyckat. Fyrfackssystemet med två kärl för respektive hushåll innebär att kommuninvånare kan sortera matavfall, restavfall, tidningar/returpapper samt förpackningar av ofärgat glas, färgat glas, metall, papper och plast i anslutning till sin bostad, och behöver därmed inte åka iväg med det till en återvinningsstation. Under 2021 samlades det knappt 1,1 miljon kilo förpackningar in via sortering i fyrfackssystemet med drygt 12 500 fyrfackskärl. Mängderna är en aning mindre än det som förväntades innan fyrfackssystemet infördes och ligger något under Sveriges snitt. Under 2021 minskade mängden restavfall och ökade matavfalls-mängder jämfört med året innan.

I slutet av 2020 beslutade regeringen att kommunerna från och med 2022 ska ansvara för att samla in och behandla returpapper. Under 2021 har förberedelser för att ta över detta ansvar skett.

Gott exempel: Folkhälsopilot Stockholm

I samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län deltog Sigtuna kommun inom ramen för satsningen "Folkhälsopilot Stockholm" under 2019 och 2020. Kommunen har varit en av fyra s.k. fördjupningskommuner som har fått extra stöd under perioden. Länsstyrelsens syfte med pilotprojektet var att utveckla metoder och arbetssätt för samordning av ett regionalt arbete för en god och jämlik folkhälsa. Det övergripande målet med projektet var att skapa bättre förutsättningar för det lokala främjande och förebyggande folkhälsoarbetet i Stockholms län.

De fokusområden som ingick i samarbetet var:

- [Samverkan kring barn 0-6 år och deras familjer](#)
- [Segregation och utanförskap](#)
- Alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS)

Samarbetet har bl.a. inneburit ökade kunskaper kring invånarnas levnadsvillkor, vilka insatser som genomförs och vilka samarbetsformer som finns och förslag på en mängd utvecklingsområden.

Länsstyrelsen anlidade följeforskning under 2019-2021 och de redovisar följande resultat:

När de gäller det förstnämnda området rapporterar kommunen om mer samverkansaktiviteter, exempelvis BVC – MVC – socialtjänsten, förskolor – socialtjänsten. En formell familjecentral bildades hösten 2020 och öppnade våren 2021. Arbetet mot segregation har också fått större fokus där flera aktörer uppmärksammat att det är stora skillnader mellan kommundelar och ytterligare resurser har skjutits till – både personella och ekonomiska. När det gäller ANDTS har en grund lagts till en ny handlingsplan men ingen sådan har ännu realiserats. Det finns också tecken på en mer långsiktigt förhållningsätt i frågorna.

En framgångsfaktor är kopplingen till Agenda 2030 och det pågående sociala hållbarhetsarbetet i kommunen. Det

har bidragit till en större spridning och det är sannolikt att resultaten av piloten blivit mer långsiktigt förankrade. Man ser också ett avtryck i mål och budget där frågorna, framförallt segregation, har fått större fokus, vilket också tyder på ett genomslog i politiken. Att kommunen dessutom utgick från en gradvis förändring och ett långsiktigt perspektiv har varit centralt och därmed dämpat förväntningarna om snabba effekter.

Enligt analys av forskarnas enkätdata har förutsättningarna för det främjande och förbyggande arbetet ökat i Sigtuna. Enligt den tidigare skala som använts har poängen ökat från 65 poäng 2019 till 74 poäng 2021 (på en skala från 0 till 100). Detta är en större ökning än genomsnittet för alla deltagande kommuner.

MINSKAD SEGREGATION och UTANFÖRSKAP

De sociala klyftorna har ökat i Sverige. Effekterna av det kan man se genom stora skillnader i skolresultat, utbildningsnivå, sysselsättning, inkomst, hälsa, boende, deltagande i demokratin samt i brottnivå. Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation (2018) har ett övergripande mål:

- Minskad segregation, jämlika uppväxt- och levnadsvillkor och goda livschanser för alla.

De fem prioriterade områdena i strategin är: boende, utbildning, arbetsmarknad, demokrati och civilsamhälle och brottslighet. Dessa områden hänger nära samman och påverkar varandra. Mot den bakgrunden konstateras att det inte finns någon enskild insats som i sig kan bryta segregationen, utan det krävs ett långsiktigt sektorsövergripande arbete av en bredd av aktörer på såväl nationell, som regional och lokal nivå. Segregationen kan bara minskas om staten, regioner, kommuner, civilsamhälle, näringslivet och forskare arbetar var och en för sig och tillsammans.

Samhällsbyggnadslyftet

Arbetet inom Samhällsbyggnadslyftet påbörjades 2021. Samtliga nämnder ska genomföra ett aktivt och fokuserat arbete med

Samhällsbyggnadslyftet för att motverka segregationen i kommunen. Arbetet består av två huvuddelar; en del med fysiska och bostadspolitiska åtgärder samt en del med sociala insatser.

Inom ramen för Samhällsbyggnadslyftets sociala insatser tog kommunstyrelsen i juni beslut om en förvaltningsövergripande insats för att genom ett uppsökande arbete öka kunskaper i svenska med fokus på mammor och barn noll till sex år. Två medarbetare på barn- och ungdomsförvaltningen och en medarbetare på utbildning- och arbetsmarknadsförvaltningen anställdes för att genomföra insatsen. Insatsen påbörjades under hösten 2021 och fortgår till slutet av 2022. Arbetet sker i samverkan med individ- och familjeomsorgsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och kommunledningskontoret.

I samband med beslut kring Mål och budget för 2022-2024 fattade kommunstyrelsen ett nytt beslut om att Samhällsbyggnadslyftet ska pågå under 2022-2023. Medel reserverades för ytterligare sociala insatser och för rekrytering av en koordinerande projektledare. I oktober 2021 anställdes en projektledare för de sociala insatserna till Hållbarhetsenheten på Kommunledningskontoret.

Under hösten fortgick arbetet med de sociala insatserna genom framtagandet av en projektplan. En styrgrupp tillsattes, bestående av förvaltningschefer från barn- och ungdomsförvaltningen, individ- och omsorgsförvaltningen, kultur och fritidsförvaltningen, utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen samt äldre- och omsorgsförvaltningen samt biträdande kommundirektör. Styrgruppen utsågs sedan medarbetare till en referensgrupp. Under slutet av året påbörjades arbetet med att ta fram en gemensam inriktning och kriterier för de sociala insatserna, baserat på relevant om- och invärldsspaning. Inriktningen och kriterierna behandlas på kommunstyrelsens sammanträde i februari 2022. Under våren 2022

kommer planering för nya sociala insatser genomföras.

Den sociala kompassen

För att kunna få ett mått för hur segregationen såg ut togs en s.k. social kompass för Sigtuna kommun fram och presenterades i början av 2020. I kompassen har kommunen delats in i 30 kommundelar och uppdelat på nio variabler såsom andel öppet arbetslösa (18 - 64 år), andel invånare med ekonomiskt bistånd (av hela befolkningen), andel invånare med eftergymnasial utbildning (invånare 16 - 74 år), andelen invånare födda utanför EU/EFTA (av hela befolkningen) mellan flera. Rapporten visade att skillnaderna mellan Sigtuna kommuns bostadsområden är stora och komplexa. Resultaten i kompassen har sedan analyserats såväl internt som externt och har gett värdefull kunskap kring behov av olika utvecklingsområden, till exempel satsningar inom Samhällsbyggnadslyftet som startade 2021. Se mer information [ovan](#).

Nyanländas möjligheter till snabb etablering

Projektet [Etableringslyftet](#) 2.0 har utökat målgruppen från nyanlända till utrikesfödda som deltar i Arbetsförmedlingens program.

Uppdraget att öka invånarnas digitala kompetens innebär att stärka de nyanländas möjligheter till snabbare genomströmning i studierna och minska studieavbrotten, med syftet att uppnå en snabbare etablering på arbetsmarknaden. I en fördjupad kartläggningsmall inför SFI-studier omfattades även de sökandes behov av digital kompetens, som ett led i att fånga målgruppen. Arbete har pågått för att utveckla arbetssätt för målgruppen som saknat digital kompetens. Då Lärcentrum på grund av pandemin enbart öppnats i begränsad skala har en mycket begränsad målgrupp kunnat erbjudas digitalt stöd.

Fritidsbanken

Fritidsbanken är ideell organisation som samlar in sport- och friluftsprylar, exempelvis skidor, pjäxor, skridskor, inlines och flytvästar, och lånar ut dem gratis i upp till 14 dagar. Utrustningen, som är begagnad, skänks av privatpersoner, företag och organisationer.

Gemensamt för alla Fritidsbanker är, förutom namnet, själva grundpelarna: Alla får låna, Allt är gratis och Återanvänd utrustning.

Under året har bland annat arbetet med att hitta en lämplig lokal pågått samt insamling av sport- och fritidsutrustning. Den lokala Fritidsbanken invigdes i början av 2022.

Gott exempel: Brobygget

Brobygget har anordnat aktiviteter under hela sommarlovet inom ramen för Brobygget Som-

marsportis och Brobygget Summer Nights. Under sommaren har Brobygget funnits på tre platser i kommunen och där anordnat aktiviteter både dag och kväll, hela sommaren från 14 juni till 14 augusti - 62 dagar i sträck.

Brobygget By Night är en aktivitet som hålls på kvällen på fredagar och lördagar från oktober till och med april. Alla ungdomar från 13 år är välkomna att prova på olika sporter, spela turneringar, schack, FIFA eller bara umgås. Aktiviteterna är gratis för alla och inget medlemskap krävs. Sex föreningar har drivit verksamheten och rund 200 barn och ungdomar har dagligen besökt verksamheten.

TILLGÄNGLIGA NATUR- och VATTENOMRÅDEN

Planer och program

- Översiktsplan
- Lekplatsplan
- VA-Plan

Grönska och vatten fyller en flerfaldig roll i samhället. Valfungerande gröna och blåa landskap möjliggör en livskraftig biologisk mångfald, som i sin tur bidrar med viktiga ekosystemtjänster. För kommunens invånare innebär natur och en nära tillgång till rekreationsmiljöer en stor livskvalitet. Naturmiljöer utgör en viktig resurs för att främja en god folkhälsa. Värdet av närhet till natur, parker och vattenområden har visat sig extra viktigt under året då pandemin medfört att vi rört oss mycket mer utomhus och umgåtts ute.

Natur

Kommunens naturvårdsarbete främjar biologisk mångfald och upplevelser i en rik och varierad natur. Särskilt viktigt är att utveckla tätortsnära natur- och rekreationsområden till att vara tillgängliga för olika intressen och för alla besökare.

Tre naturvårdsprojekt (LONA - lokala naturvårdsprojekt) påbörjades med stöd av statliga bidrag. Projekten handlar om att ta fram en handlingsplan för invasiva främmande arter, bekämpning av den invasiva vattenväxten sjögull och pollinatörsatsning på Norrbackafältet. Handlingsplanen syftar till att få en ökad kunskap om invasiva främmande arter och hur bekämpning av arterna ska utföras mer kostnadseffektivt. Invasiva arter tränger undan våra inhemska arter och kan också medföra sociala och ekonomiska negativa effekter. Projektet sjögull syftar till att bekämpa och förhindra spridning av den invasiva arten sjögull ut i Mälaren. Sjögull kan etablera sig snabbt över stora områden och ger både biologisk negativ påverkan på vattenmiljön och samhälls-ekonomiska negativa konsekvenser på re

kreation, båttrafik och fiske. I projektet Norrbackafältet omvandlas gräsytor till ängsmark för att öka den biologiska mångfalden och gynna pollinerare. I projektet utreds även förutsättningarna att omvandla fler gräsytor till ängsmarker där också ekonomiska och sociala värden utvärderas. Dessa är fleråriga projekt som kommer att fortsätta även under 2022.

I det kontinuerliga arbetet så jobbar kommunen med att få in mer ängsytor på parkmark och även minska exotiska växtarter i nya parkmiljöer för att på så sätt främja inhemska växtarter som gynnar pollinerare. Vid plantering av träd eftersträvas en variation av trädarter för att minska risken att ett stort antal träd behöver tas ned på grund av sjukdomar som till exempel almsjukan och askskottsjukan. I och med effekterna av klimatförändringarna kommer det troligtvis bli fler sjukdomar kopplade till trädarter vilket gör det viktigt att ha en variation i trädarter i parkmiljöer. Vid röjning av naturmiljöer görs avvägningar kring hur den biologiska mångfalden ska gynnas, samtidigt som områdena ska göras tillgängliga och trygga för människor. Exempel är att i de områden som träd fallit sparas död ved i skogen för att främja insekter som trivs i död ved. Blommande buskar och träd sparas i brynmiljöer för att skapa variationsrika miljöer som gynnar fåglar och insekter.

Under 2021 har SBK fått extra medel för att genomföra en inventering av granbarkborreangrepp på kommunägd skogsmark, ta fram en prioritering av de områden som har angrepp och där åtgärder ska ske under 2021 och vilka områden som måste vänta till kommande år. Arbetet syftar till att begränsa spridningen av granbarkborre som angriper granar och som medför både lokala och nationella ekonomiska skador på skogsnärningen, sociala skador i form av att tätortsnära rekreationsskogar dör och skador på ekologiska värden då ekosystem kommer i obalans. I arbetet kommer även markförvaltningen av skogsmark ses över då det behöver förbättras och där det under flera år rått brist på resurser både vad det gäller ekonomi och kompetens för att skogsförvaltningen ska ske på ett så ekonomiskt effektivt sätt som möjligt. Arbetet med bekämpning av granbarkborre kommer medföra en ökad driftskostnad för skogsskötseln under flera år. En kompenshöjande insats internt sker genom att ta del av Skogsstyrelsen projekt *Stoppa borrharna* där målet är att genom samverkan och ökad aktivitet i skogen begränsa angreppen och skadorna av granbarkborre så långt det är möjligt. Under 2021 uppmärksammades behovet av att se över hela förvaltningen av kommunens skogsinnehav vilket kommer ske under 2022.

Parker och tätortsnära grönområden

Under 2021 har arbetet påbörjats med att bygga en ny mötesplats i Kanonkulleparken med lekplats, utegym, parkour, multisportarena och grillplats. Ny belysning är planerad där extra hänsyn har tagits för djur- och insektslivet med att styra belysningen nattetid. Röjning har utförts för att skapa en större trygghet i parken. Särskild hänsyn har tagits för att bevara värdefulla växter för djur och insekter. Även i Vattentornsparken och Fågelparken (vid Fasanvägen) har röjningar gjorts för en ökad trygghet.

Vatten

Vattenmiljöer och -planering

Kommunen bedriver en strategisk vattenplanering för att skydda och utveckla kommunens vattenmiljöer. För att säkerställa bra vattenkvalitet och de ekosystemtjänster som vattnet bidrar till

följer kommunen upp kraven som ställs i vattenförvaltning, vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och annan lagstiftning som rör vatten.

Kommunen tar fram ett lokal åtgärdsprogram för Garnsviken och nedre delen av Lövstaån i samverkan med berörda markägare och Knivsta kommun. Garnsviken har idag otillfredsställande vattenstatus. Syftet med åtgärdsplanen är att Garnsviken ska uppnå god vatten status 2027 genom att få rätta åtgärder på rätt plats. Olika påverkanskällor har kartlagts och åtgärdsförslag har tagits fram. En enkät skickades till markägare för att ta reda på deras perspektiv kring åtgärdsplanen samt hur kommunen kan utveckla en bättre dialog med dem. Utifrån det har stadsbyggnadskontoret och kommunledningskontoret tagit fram en samverkansplan som följer Sigtunas struktur för invånardelaktighet. Samverkansplanen avser skapa en grund för en långsiktig och hållbar åtgärdsplan för området, en åtgärdsplan som alla aktörer är insatta i och känner ett ägandeskap av. Detta arbete har pågått även under 2021.

Samhällsbyggnadskontoret har två pågående projekt med fokus på samverkan och dialog mellan kommunen och markägare för hållbara lösningar vad gäller vatten och övergödning.

Under 2021 har Sigtuna i samverkan med kommunerna Upplands-Bro och Håbo startat ett unikt samarbetsprojekt för att förbättra vattenkvaliteten i Lilla och Stora Ullfjärden samt i Skofjärden. Projektet har finansierats med LOVA medel (Lokala vattenvårdsåtgärder) från länsstyrelserna i Stockholm och Uppsala. Syftet är att minska övergödning i de aktuella sjöarna,

genom åtgärder kopplade till lantbruk, hästnäringen och andra verksamheter. I projektet arbetar en åtgärdssamordnare, vars uppgift är att sprida kunskap samt stötta lantbrukare och andra verksamheter i att ansöka om finansiering för vattenvårdsåtgärder. Ett informationsmöte arrangerades i december för att inkludera markägarna i processen och informera om projektet samt för att inhämta synpunkter kring hur vi kan ha en bra kommunikation framöver. Under 2022 planeras för dialog med lantbrukare och hästverksamheter för att se efter behov och förutsättningar inför skapandet av en cirkulär gödsel användning. Målsättningen är en förbättrad lönsamhet, med lägre kostnader för både lantbruk och stall. Det har även gått ut en enkät till markägare i för att låta dem tycka till om lösningar. Att inkludera markägarna i ett tidigt skede skapar hållbara åtgärder över tid, då alla berörda aktörer varit med och tagit fram åtgärderna. På så sätt vill kommunen också stötta berörda verksamheter att tillsammans skapa en långsiktig och hållbar landsbygdsutveckling, i linje med de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030

Samhällsbyggnadskontoret i samverkan med SIVAB (Sigtuna Vatten och Renhållning) startade under höst 2021 ett statligt medfinansierat projekt med LONA bidrag (lokala naturvårdsinsatser), för att ta fram en prioritering och förslag på åtgärder som minskar de problem som finns idag i Odensalabäcken, särskilt översvämningar, hög näringsbelastning och miljögifter. I december 2021 skedde en första träff med markägarna runt Odensalabäcken där kommunen informerade och diskuterade projektet och planen tillsammans med markägarna. Ett resultat av den inledande dialogen är att samtliga parter anser att samverkan och bättre samarbete med kommunen är nödvändigt för att fånga in den lokala kunskapen om de problemområden som finns. Men även för att undvika konflikter som kan uppstå om man planerar åtgärder som har en påverkan på närliggande fastigheter. Ett verktyg i projektet är att ha en god dialog med markägarna för att inkludera de i arbetet och på så sätt skapa hållbara lösningar. Läs mer om dialogarbetet på sidan 22. Under 2022 ska en utredning göras om åtgärder och platser längst vattendraget som är mest lämpliga för att förbättra vattenkvalité och undvika översvämningar.

Inom ramen för den framtagna skyfallsplanen har kommunen jobbat med att inarbeta den i detalplaner och den nya Översiktsplanen.

Samverkan inom vattenområdet

En viktig del i den globala Agenda 2030 är att den ska genomföras i dialog och samverkan. Nedan är några exempel på samverkan kring vattenfrågor.

Oxunda vattensamverkan

- Genomförande av strategi för att minska näringstransporter från hästnäringen genom samverkan och kunskapshöjande åtgärder. Strategin ska förmedla kunskap om hästverksamhetens miljöpåverkan, och erbjuda incitament och stöd för implementering av åtgärder som minskar närsaltsförluster.
- Utredning och sammanställning om vilka sjöar som i framtiden kan vara aktuella att arbeta vidare med i gemensamma internbelastningsprojekt.
- Övergripande projekt kring biologisk mångfald där man har prioriterat att utreda och åtgärda vandringshinder inom

avrinningsområdet. Projektet har kommit så långt att detaljprojektering för åtgärdande skett av flera vandrings-hinder. Projektet kommer fortsätta under 2021.

Märstaåns vattensamverkan

Samverkan har funnits sedan 2011 och syftar till att bygga upp en gemensam kunskap och målbild av miljösituationen i Märstaåns och dess delgre-
nar.

Medlemmar i samverkan är Sigtuna kommun, Sigtuna Vatten och renhållning AB, Sigtuna Återvinning AB, Swedavia AB, Lantbrukarnas riksförbunds kommungrupp, Stockholm Exergi AB, Beckers Industrial Coatings AB och Länsstyrelsen i Stockholm Län. Samverkan bedriver och bekostar ett gemensamt provtagningsprogram som årligen sammanfattas i en årsrapport.

Grundvattenrådet för Norra Stockholmsåsen

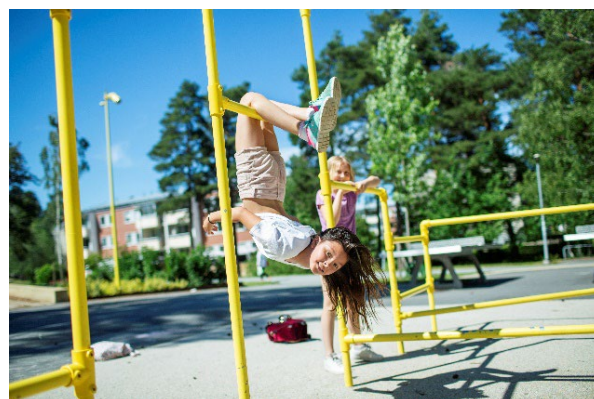
Norra Stockholmsåsens grundvattenråd bildades 2016 med syftet att genom samverkan verka för att uppnå och behålla god miljö kvalitet i grundvattnet, både enligt den svenska vattenförvaltningen och enligt de nationella miljö kvalitetsmålen. Syftet är även att samverka för att behålla och utöka kvantiteten för framtida behov. Under 2021 har bland annat detta genomförts inom samverkan:

- Årliga möten med Räddningstjänsterna/enskilda brandkårer/Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap har etablerats för att utveckla samverkan kopplat till olyckor och brand på Norra Stockholmsåsen avseende hantering av spill, släckmedel samt utbrända objekt.
- Årliga möten med Trafikverket har etablerats kring deras åtgärder om påverkan på Norra Stockholmsåsen från E4:an. Fokus på speciellt utpekade kluster-risker.
- Förstudie är framtagna huruvida en gemensam rekommendation om hantering av dagvatten skulle kunna utformas för Norra Stockholmsåsen. Arbetet kommer pågå under 2021.
- En rapport om föroreningar om påverkanskällor på norra Stockholmsåsen har tagits fram

- Ett stormöte med tema Föroreningar och påverkanskällor i norra Stockholmsåsen har genomförts.

Gott exempel: Lekplatsplan

Enligt barnkonvention, som är en grundpelare i lekplatsplanen, har alla barn rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö. Syftet med planen är att ge riktlinjer för planeringen av de kommunala lekplatserna i Sigtuna kommun samt fastställa principer för hur dessa ska utformas och lokaliseras för att tillgodose barns behov av lek utomhus. Lekplatsplanens syfte är också att fungera som ett strategiskt redskap för att prioritera och utveckla kommunens lekplatser och ett viktigt redskap vid planering och exploatering av nya bostadsområden så att tillräcklig yta avsätts för lektytor.

Lekplatsplanens indikatorer som är direkt kopplade till detta arbete, förstärker och underlättar arbetet med dessa strategier.

Under 2021 har planen framförallt används som underlag i planering av Fasanvägens lekplats och som stöd i samtal med invånare. Den har också varit ett stöd i förstudiearbetet. Lekplatsplanen blir en vägvisare i allt från kommande detaljplaner, exploateringar och till samtal med invånarna.

TRYGGT och INKLUDERANDE SIGTUNA FÖR ALLA

Planer och program:

- Trygghets- och säkerhetsstrategi
- Struktur för invånardeltagande i Sigtuna kommun
- Program för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, 2018-2021
- Gemensam handlingsplan mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation
- Gemensam handlingsplan mot alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar
- Handlingsplan för nattvandring i kommunen
- Handlingsplan mot brottslighet mot välfärdssystemet

Den generella trenden som man kan se i Sigtuna kommun är att de anmälda brotten i de flesta brottskategorier fortsätter att sjunka. Det har skett en svag ökning av anmälda våldsbrott jämfört med 2020 men siffran är lägre än 2019. Våld i nära relation har ökat under pandemin, vilket är en förväntad effekt av perioder av rekommenderad isolering i hemmet.

De anmälda stöldbrotten har fortsatt att sjunka vilket också troligtvis är en effekt av hemarbete.

När det gäller statistik ska man dock'' vara försiktig att tolka då flera olika faktorer kan spela in i resultatet.

En viktig förutsättning för att skapa ett socialt hållbart samhälle är rätten till deltagande i lokal kontext. För att skapa hållbara städer och ett inkluderande samhälle behöver invånare inkluderas i större utsträckning. Arbetet med invånardialoger är således en viktig del i Agenda 2030. Alla invånare ska ha goda möjligheter att delta i samhällsutvecklingen och beslut genom allmänna val, olika former av dialog med kommunen och ett kontinuerligt engagemang i samhällslivet.

Trygghet

Otrygghet, oavsett om den är faktisk eller upplevd, inskränker människors liv och frihet. Under 2021 har kommunen arbetat för att genom direkta och förebyggande åtgärder skapa en levnadsmiljö som bidrar till ökad trygghet.

En viktig del för att skapa en trygg och säker kommun är att aktivt arbeta för att förebygga brott och ordningsstörningar i kommunen. Som en del i arbetet har en kommunövergripande trygghets- och säkerhetsstrategi tagits fram som kommunens verksamheter bör utgå ifrån.

Kommunledningskontoret arbetar även med framtagande av lägesbilder och konceptet effektiv samordning för trygghet (EST) för att möjliggöra att lokala geografiska lägesbilder för brott och ordningsstörningar tas fram i olika kommundelarna. Detta sker i samverkan mellan kommunens olika funktioner, polisen och fastighetsägarna. Lägesbilderna ligger sedan till grund för insatser på otrygghetsskapande platser i kommunen.

Sigtuna kommun har ett kommunalt trygghetscenter som är navet i kommunens trygghetsar-

bete, krisberedskap och civilt försvar. I trygghetscentret samverkar olika funktioner inom området säkerhet däribland polisen, brandkåren, fastighetsägarnas Business Improvement District (BID) och kommunens olika verksamheter.

Ett av de viktigaste områdena när det gäller att öka tryggheten och säkerheten på sikt i kommunen är att all stadsplanering i kommunen utgår från principerna i programmet Bo Trygg 2030 som till stora delar bygger på Agenda 2030 målet hållbara samhällen.

För att skapa en trygg miljö med låg kriminalitet för kommunens invånare så fortsätter arbetet med implementeringen av programmet Trygga Sigtuna. Handlingsplanen för ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel) förväntas bli klar under 2022. Kommunens arbete med BoTrygg2030 fortsätter. Handlingsplanen för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar har påbörjats under året och kommer att fortgå under flertalet år. Arbetet med att ta fram en plan för att motverka välfärdsbrotten i form av bidragsfusk fortgår, framtagande av en rutin för bakgrundskontroller som är en undersökning vars syfte består i att undersöka om det finns några identifierbara riskindikatorer hos ett företag eller en person för att minimera att kommunen genomför avtal med oseriösa personer och företag.

Övriga trygghetsskapande åtgärder är utvecklingen av Trygghetscenter och att en handlingsplan mot hedersrelaterad våld i nära relationer har tagits fram.

Våldsprevention

Andelen anmälda våldsbrott har ökat något under 2021 jämfört med samma period 2020. Trenden med minskade anmälda stöldbrott håller dock i sig 2021 och där noteras en påtaglig nedgång jämfört med samma period 2020. Den främsta orsaken till att våldsbrotten ökat torde dels vara att krogarna haft mindre restriktioner 2021 jämfört med 2020 samt att Coronapandemin troligtvis bidragit till en ökning av våld i nära relation. Stöldbrotten fortsatta minskning bedöms vara effekterna av de restriktioner som införts i samband med Coronapandemin. Återgången till ett normalläge i samhället efter pandemin kan innebära en ökning av antalet anmälda brott.

Sociala team

Samtliga skolor i kommunen har under 2021 fått resurser för sociala team/socialpedagoger för att förbättra trygghet, trivsel och studie ro samt för att minska lärarnas arbetsbelastning.

Resurserna är kopplade till skolornas socioekonomiska index. Det betyder att skolor med högt socioekonomiskt index får mer resurser än skolor som har ett lägre socioekonomiskt index. Några skolor har olika elevunderlag avseende elever i förskoleklass till årskurs 6, men ett annat elevunderlag för elever i årskurs 7-9 och de kan därmed ha olika index för de yngre eleverna jämfört med de äldre eleverna.

De sociala teamen/socialpedagogerna arbetar förebyggande och för att minska riskerna för barn och unga att hamna i hög skolfrånvaro, kriminalitet, droganvändning, motverkar psykisk ohälsa och leder till minskad skadegörelse på skolor. Ett exempel är att socialpedagogerna arbetar både förebyggande och konkret med hantering av olika konfliktsituationer som uppstår i och utanför klassrummet. Socialpedagogerna tar stort ansvar i utredningsarbetet av kränkande behandling och hjälper lärarna i både samtal med elever och vårdnadshavare samt dokumentation. De arbetar med insatser både på grupp- och individnivå.

Under 2021 utvärderades insatsen. Bland annat

har samverkan med arbetslag och elevhälsa visat sig vara avgörande för arbetets resultat.

Valsta utveckling och Trygg i Märsta

Valsta utveckling är en ideell förening som verkar för utveckling av Valsta genom en BID modell. Föreningens syfte är att uppnå ökad trygghet och skapa en ännu mer levande stadsdel. BID modellen bygger på organiserad långsiktig samverkan mellan olika aktörer – fastighetsägare, hyresgästföreningar, ideella organisationer - i ett geografiskt avgränsat område med gemensam målbild, finansiering och genomförande av aktiviteter. Genom att samla de goda krafterna i Valsta hoppas föreningen på att kunna genomföra kraftfullare insatser och bidra till att lyfta området.

Kommunen har ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Valsta Utveckling i syfte att förstärka kommunens trygghetsarbete i Valsta.

BID föreningen Trygg i Märsta (BID Märsta C) startade år 2020. Föreningen har ett nära samarbete med BID föreningen Valsta utveckling (då flera fastighetsägare är medlemmar i båda föreningarna) samt med Sigtuna kommun.

Invånardelaktighet

Under 2021 har en digital dialogplattform installerats då behov fanns av att tänka om och digitalisera dialogarbetet kring Träffpunkten i Märsta. Nitton personer från sex förvaltningar har deltagit i utbildningarna för att lära sig använda verktyget, för att vid behov kunna använda det för övriga digitala dialoger. Samhällsbyggnadskontoret har varit med och stöttat kring utveckling av plattformens kartfunktion. Under 2021 påbörjades även planering för områdesbudgetar med hjälp av verktyget, detta görs i samverkan med Sigtunahem som avser jobba med dialogerna under 2022.

Dialogarbetet med Träffpunkten och äldreomsorgsförvaltningen har varit en del av det interna förankringsarbetet. Dialogen avslutades under hösten 2021 och totalt inkom 17 förslag som förvaltningen gick vidare med och nu pågår ett arbete med att förverkliga de idéer som dialogen resulterat i. Arbetet har även resulterat i att förvaltningen nu jobbar med en lösning för att kon-

tinuerligt kunna ta del av nya idéer för hur verksamheten kan utvecklas med hjälp av deltagarna själva. I och med att dialogen genomfördes digitalt var det svårt att nå ut brett och inkludera fler. Det planeras därmed för en fokusgrupp i området Valsta för att inkludera fler målgrupper och nå ut till seniorer som inte brukar besöka Träffpunkten.

Det finns ett behov av att förankra Sigtunas struktur för invånardelaktighet och fortsätta att uppmuntra verksamheter att jobba in delaktighetsperspektivet i det ordinarie arbetet. Förhoppningen är att man hittar liknande uppdrag som Träffpunkten och har likande dialogprocesser där man öppnar upp för ett ökad deltagande och inflytande. Äldre- och omsorgsförvaltningen planerar nu för en seniordag med inslag av delaktighet och inflytande. Detta är ett gott tecken på att man börjar implementera strukturen för invånardelaktighet.

EVENEMANG I FEBRUARI

TRÄFFPUNKTEN

13 och 27 februari kl 13.00-18.00
Träffpunkten Märsta Centrum

Var med och sjung när Märsta Finska pensionärsförening bjuder in till karaokesång ledd av Lauri Kuusinen. Sångern finns på engelska, svenska, finska och ryska. Vaccinationsbevis, giltig legitimation samt personligt mikrofonskydd ett krav (säljs på plats 40kr) Inträde 50 kr inklusive kaffe/smörgås. Begränsat antal platser. Föranmälan till marstase@gmail.com eller mobil 070 881 6991 krävs. Insläpp kl 13.00-13.15.

16 och 23 februari kl 13.00-15.00
Träffpunkten Märsta Centrum

På onsdagar är du som senior välkommen till Onsdagscafé. Värdföreningar: Anhörigföreningen, GGG, Musik För Alla, SeniorNet och Vantjänsten.

21 och 28 februari kl 10.00-11.30
Träffpunkten Märsta Centrum

Lugna yogaställningar som balanserar, stretchar och stimulerar hela kroppen. Pris: 10 ggr 800 kronor Anmälan till ann.blyassman@abf.se eller ring/sms 073-0482403

23 februari kl 13.00-13.45
Träffpunkten/Munken, Olofsgatan 2, Sigtuna

Ett roligt och energigivande träningspass för dig som är senior. Mjuka kläder och träningskor är allt som behövs. Pris: 75 kr per pass. För ytterligare information och anmälan kontakta äldrepedagog via kommunens kontaktcenter 08-591 260 00.

Torsdagar kl 13.00-15.00 Vantjänstens Café
Träffpunkten/Munken, Olofsgatan 2, Sigtuna

Special: 3 februari kl 13: Musikunderhållning med Anders & Tina. Ingen föränmälan – alla välkomna.

En ny mötesplats har invigts i Valsta Centrum. Mötesplatsen är ett nav för kommunal service med bland annat kontaktcenter, bibliotek, kultur och aktiviteter för barn och unga. Mötesplatsen är till för invånare i alla åldrar och fokus ligger på att fortsätta utveckla mötesplatsen tillsammans

med invånarna. Delaktighet har varit en viktig faktor i processen kring den nya mötesplatsen. I Medborgardialogerna som Sigtuna kommun gjorde under 2018 och 2019 med syfte att öka trivselen och tryggheten i Valsta, framkom önskemål om ”en demokratisk mötesplats, med kulturella, sociala och pedagogiska inslag för såväl barn som unga och äldre invånare”.

Synpunkterna i den dialogen har legat till grund för denna satsning. Kultur- och fritidsförvaltningen fortsätter arbetet med att skapa delaktiga processer kring verksamheten. Invånare kommer i fortsättningen kunna inlämna synpunkter på hur mötesplatsen ska utvecklas med hjälp av värdar på plats som fångar upp idéer samt genom kommunens synpunktssida. Verksamheten startade även en öppen dialog med besökare i Valsta centrum kring önskemål om vad som borde finnas på mötesplatsen samt vad mötesplatsen ska komma att heta framöver. Det som sticker ut i sammanställningen är caféverksamhet, tillgänglighet till skrivare, läxhjälp samt möjlighet att låna och läsa böcker.

Fokus för verksamheten ligger på inkludering av olika målgrupper, att möjliggöra att fler besöker mötesplatsen genom flexibla öppettider, att tänka

brett kring aktiviteter och samverka med andra internt för att tillgodose besökarnas behov.

Dialog Sigtuna stad

Under 2021 har infrastrukturenheten på samhällsbyggnadskontoret haft i uppdrag att ta fram en plan för att förbättra besöksupplevelsen i de centrala delarna av Sigtuna stad. Fokus har varit på Stora gatan och anslutande gränder. Utifrån uppdraget har enheten jobbat med en kartbaserad digital dialog som var igång mellan november 2021 till januari 2022. Syftet är att öka besöksupplevelsen av staden och med hjälp av dialogen så får man in bredare underlag för vad som skapar en bra besöksupplevelse. En kompletterande workshop genomfördes även med intressenter. En sammanställning av resultatet ska sedan utgöra förslag på åtgärder. Resultatet av detta projekt kopplas samman med det som pågår gällande att på Stora gatan och intilliggande gränder se över trafiksäkerhet samt gatans skick samt det arbete Näringslivsenheten genomför gällande besöksupplevelse och digitalisering.

Delaktighet på landsbygden

När det gäller dialog kring landsbygden så valdes en riktning som kopplas till den perspektivinsamling som genomfördes i juni 2020. Under 2021 gjordes en mindre inventering av kommande uppdrag på samhällsbyggnadskontoret för att hitta beröringspunkter för att samverka kring redan planerade dialoger. Det visade sig finnas två möjliga uppdrag att ha dialog om som kopplas till resultatet i landsbygdsenkäten, vilket är uppdragen kring busshållplatser på landsbygden och gång- och cykelvägar på landsbygden. Planeringen gjordes 2021 och genomförande

sker eventuellt 2022 om projekten håller nuvarande tidplan. Under 2022 påbörjas arbetet med att ta fram en landsbygdstrategi för kommunen bland annat med fokus på ökad delaktighet och inflytande för invånare på landsbygden.

Inkluderande biblioteksverksamhet

Biblioteket i Märsta samt Mötesplatsen i Valsta har jobbat med ett inkluderings- och tillgänglighetsprojekt finansierat av Kulturrådet i syfte att inkludera fler målgrupper. Målet är att fler målgrupper ska få kännedom om biblioteket och dess tjänster. Det handlar om att tillgängliggöra verksamheten för bland annat nyanlända och för personer med funktionsnedsättningar. Målgrupper som inte alltid besöker verksamheten.

Genom att jobba med att tillgängliggöra bibliotekets tjänster har fler invånare nåtts och tagit del av utbudet. Aktiviteterna har varit alltifrån språkträning, bokcirklar, CV-stöd på olika språk samt samhällsrådgivning på flera språk. Filmer om hur man lånar böcker har tagits fram på olika språk. Verksamheten samarbetar med en del med SFI-klasser samt civilsamhället för att nå ut till och inkludera fler. Under hösten genomfördes biblioteksvisningar på olika språk, besökare kunde få kännedom om hur man lånar och vilka tjänster som finns. Efter dessa visningar sågs en ökning av besökare till både projektets aktiviteter samt ordinarie verksamhet. Dessa besökare hjälpte även till att sprida information om verksamheten och tjänsterna till sin bekantskapskrets vilket ökade antalet deltagare.

Gott exempel: Barnens åsikter formar resor till skolan

Korttidstillsyn är en insats enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindradeservice, (LSS). Korttidstillsyn finns för barn över 12 år med funktionsnedsättning och förvärvsarbetande vårdnadshavare. Insatsen erbjuds före och efter skolans slut, under lov dagar, studiedagar och längre lov. Den ska erbjuda en avkopplande och aktiv fritid i trygg miljö med goda vuxenförebilder.

Uppdraget från kommunfullmäktige avsåg att utreda en eventuell flytt av korttidstillsynen till skolan. En LSS-utredning angående fördelarna med en sådan övergång, kommer fram till att bland annat fördelarna med att inte färdas i taxi upp till fyra gånger per dag anses ligga i linje med vad som är bäst för barnet, då barnet med anledning av taxiresorna missar tid i den verksamhet som ska vara berikande och utvecklande för hen.

För att säkerställa att barnets åsikter i ärendet iakttas har äldre- och omsorgsförvaltningen lämnat möjlighet för barn att besvara en enkätundersökning för att fånga deras tankar om en verksamhetsövergång.

Utifrån barnens synpunkter på sina resor och utredningen kring eventuell flytt av korttidstillsynen från Draken (korttidstillsynen i Sigtuna stad) konstaterades att det bästa förslaget på lokal var Arlandas gymnasiesärskola. Det framkom också att relationen med chaufförerna som körde var viktiga för barnen. Vid upphandlingen av resor skrevs därför in i kravspecifikationen att leverantören skulle sträva efter att barnen fick samma chaufförer så att relationerna med chaufförerna kunde fortsätta.

INKLUDERANDE ARBETSMARKNAD och INNOVATIVT NÄRINGSLIV

Företagsklimatet under året 2021 präglades fortfarande starkt av pandemin. Flygtrafiken ökade med 15 procent på helårsbasis jämfört med en minskning med 75 procent 2020. Antalet gästnätter som året innan hade minskat mest av alla 57 destinationer i Sverige, ökade under 2021 nationellt med 23 procent och i Sigtuna kommun med 31 procent. Besöksnäringen som är en av de mest drabbade branscherna har haft möjlighet att återanställa personal, många av den tidigare personalen har dock fått arbete inom andra branscher eller börjat studera.

Under året genomfördes i samarbete med näringslivsenheten och vuxenutbildningen en Europeiska socialfonden (ESF)-finansierad förstudie Framtidens arbetsplats. Studien omfattade en kartläggning om framtida behov för företag och anställda inom besöksnäringen och logistikbranschen.

Dialog med Sigtuna kommuns företag har fortsatt under året, både digitalt och på fysiska möten. Under hösten genomfördes Arena för tillväxt där lokala företag med mark och lokaler och företag i behov av dessa fick möjlighet att träffa varandra. Dialogmöte om kompetensförsörjning, energi- och klimatrådgivning samt utbildning om Lagen om offentlig upphandling är några av Sigtuna kommuns

Internservice

Att vägleda människor som står långt från arbetsmarknaden närmare ett jobb och egen försörjning är en viktig uppgift för kommunen. Under 2021 har Sigtuna kommun satsat extra mycket på att göra invånare utan jobb redo för arbetsmarknaden.

Ett av initiativen Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen har tagit är att engagera sig djupare i ett antal personer som av olika skäl har svårt att få arbete. 12 personer deltar i arbetet på något som kallas Internservice, som har sin bas på Arlandagymnasiet i Märsta. Deltagarna har alla olika bakgrunder och svårigheter som gör att de ännu inte är redo för ett vanligt jobb.

Deltagarna arbetar med uppgifter inom bland annat vaktmästeri, administration eller omsorg. De flesta är mycket ute i andra delar av den kommunala verksamheten och hjälper till. Gemensamt är att de behöver mer stöd än vad som normalt krävs för att bli anställningsbara.

Nyckeln är att hitta individens förmågor och ta reda på vilka hinder som ligger i vägen. Det handlar om att ge tid för att förstå varje individs förutsättningar, men också att ställa tydliga krav och erbjuda riktiga arbetsuppgifter. Exempelvis måste de som behöver det studera på SFI, vilket de kan göra på arbetstid. Det krävs också tid för att låta en person hitta sitt sammanhang i arbetslivet och för vissa deltagare också tid att finna sig till rätta i att över huvud taget ha ett jobb. Målet på lång sikt är att deltagarna ska vara redo för ett jobb på den ordinarie arbetsmarknaden.

Meningsfull vardag genom sysselsättning

Kommunen har flera sysselsättningsverksamheter som vänder sig till personer som har en psykisk funktionsnedsättning och svårt att klara ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Syftet med sysselsättning är att erbjuda ett meningsfullt innehåll i vardagen, genom anpassade arbetsuppgifter bidra till den personliga utvecklingen och främja delaktighet i samhället.

På caféerna 4:an och Poliscafét i Rosersberg arbetar deltagarna bland annat med matlagning, bakning, kundkontakt och kassahantering. Kommunen erbjuder även sysselsättning i två second-hand butiker Skänkt & Återhängt och Återbruket där deltagarna arbetar med att ta emot skänkta kläder och saker, prissättning, försäljning och kundkontakt. På Eldel återvinning arbetar deltagarna med att demontera uttjänt elektronik och all form av metaller. En avdelning reparerar och återställer även gamla datorer för ny användning. Eldel samarbetar med Skänkt & Återhängt och tvättar och stryker kläder.

Arbetsmarknadspaket

Arbetslösheten har ökat mycket kraftigt i Sigtuna kommun på grund av pandemins ekonomiska effekter. För att motverka detta gör kommunen en stor treårig satsning, Arbetsmarknadspaketet. Syftet med satsningen är att erbjuda möjligheter till omställning, vidareutbildning och jobbcoachning för de personer som hamnat utanför arbetsmarknaden eller som lever på ekonomiskt bistånd.

Fler med vuxenutbildning

En viktig del är en utveckling av vuxenutbildningen, där studievägledningen har förstärkts kraftigt. Genom att studera inom vuxenutbildningen kan invånare som blivit eller riskerat att bli arbetslösa skaffa den kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar. De flesta studerar inom bristyrken på yrkesvux och kommer att efter de drygt ett år långa utbildningarna vara mycket eftertraktade på arbetsmarknaden. Många studerar på vårdutbildningen för att bli undersköterskor. En annan stor utbildning är till barnskötare. Det är även många som väljer att komplettera sina

gymnasiebetyg för att bli behöriga till högre studier.

Sigtuna kommun erbjuder vuxenutbildning på gymnasial nivå, med både yrkesutbildningar och nationella program, samt grundläggande utbildning och SFI, Svenska för invandrare. Totalt har antalet deltagare under våren ökat med 38 procent, varav de gymnasiala utbildningarna med 70 procent.

Några elever hoppar av sin utbildning i förtid. Därför gör kommunen flera satsningar som ska ge bättre förutsättningar för studier och motivera till bättre resultat.

Som komplement till det stöd som ges på de skolor som ger utbildningarna, får de deltagare som behöver det möjlighet att få stöd och en lugn plats studera på i vårt nya Lärcentrum. Där har lokalerna utökats och anpassats till deltagarnas behov.

Fler med gymnasieexamen

Sigtuna kommun har både intensifierat det förebyggande arbetet och ökat takten för att nå fler ungdomar som aldrig har börjat eller har hoppat av gymnasiet, och som heller inte arbetar. Det innebär att fler har fått olika typer av insatser som i slutändan ska motivera ungdomen att återgå till studier – och att färre också har gjort avbrott från skolan.

Kommunen har bland annat utökat möjligheten att få studievägledning, samarbetar tätare med skolor för att fånga upp elever och har framför allt gjort en ännu större ansträngning att motivera avhoppade elever att slutföra sina studier. Även de elever som har gått på gymnasiet, men som saknar examen, kan få hjälp att göra en plan för att slutföra utbildningen på komvux.

En satsning, som går under namnet ”jobb mot studier”, syftar till att motivera sysslösa ungdomar tillbaka till studier. Ungdomarna erbjuds därför en deltidstjänst om 200 timmar antingen inom kommunal verksamhet eller hos en privat arbetsgivare. Deltidsanställningen anpassas efter ungdomens pågående studier på vuxenutbildningen - där målet alltså är en gymnasieexamen.

”Jobb mot studier” riktar sig till de ungdomar inom Sigtuna kommuns aktivitetsansvar som senast under höstterminen ska fylla 19 år. Insatsen ger ungdomar möjlighet till både arbetslivserfarenhet och att genom studier få en långsiktig etablering på arbetsmarknaden.

Fler till egen försörjning

En ny arbetsmarknadshandläggare arbetar med att identifiera och stötta arbetsgivare inom kommunen som kan erbjuda klienter subventionerade anställningar, praktik och arbetsträning. Ett avtal för idéburet partnerskap har tecknats med ett socialt företag för 15 arbetsträningsplatser. Samtliga platser är tillsatta.

Handläggare följer upp och stödjer kommuninvånare som har haft ekonomiskt bistånd och som har en subventionerad anställning för att ge dem stöd i att söka varaktig anställning. Handläggaren har dialog med arbetsgivare för att se över möjligheter till varaktiga anställningar.

Samarbete med Destination Sigtuna

Sedan 2009 arbetar besöksnäringen i Sigtuna kommun kring hållbar utveckling utifrån en gemensam vision – att tillsammans göra skillnad. Som Sveriges fjärde största hotelldestination och hemkommun till Sveriges främsta flygplats Arlanda har kommunen ett särskilt ansvar. I nätverket Hållbar Destination ingår åtta hotell- och konferensanläggningar. Under 2021 skapades en nu hemsida för att lyfta nätverkens arbete. En av flera aktiviteter som genomfördes var den ”Unga Julmarknaden”, där mer än 50 stycken ”Unga Företagare” deltog främst från kommunens skolor.

Gott Exempel: Etableringslyftet

Etableringslyftet, som är ett samverkansprojekt mellan Sigtuna, Sollentuna, Upplands Väsby, Arbetsförmedlingen med finansiering av Europeiska socialfonden (ESF), matchar nyanlända och arbetsgivare med hjälp av coacher, skräddarsydd yrkesintroduktion och språkstöd. Personer med mer komplex problematik som står längre från arbetsmarknaden erbjuds, i samverkan med andra aktörer, förrehabiliterande insatser för att på sikt kunna komma i arbete.

Etableringslyftet skrev in sin första deltagare för tre år sedan och har sedan dess hjälpt närmare 360 personer i Sigtuna, Sollentuna och Upplands Väsby kommuner till egen försörjning. Trots ökande långtidsarbetslöshet och begränsningar under pandemin fortsätter projektet visa enastående resultat. Framgångsreceptet är ett unikt arbetssätt och ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen.

Deltagarna i projektet är nyanlända och andra utrikesfödda där majoriteten har kort skolgång bakom sig. Trots det har Etableringslyftet lyckats bidra till att 290 personer fått en anställning under de tre år som projektet pågått. 68 personer har kunnat gå vidare till utbildning med studiemedel.

Etableringslyftets arbete bygger på närhet till deltagarna, arbetsgivarna och de inblandade myndigheterna och visar att med rätt förutsättningar och arbetssätt går det att hitta lösningar för en målgrupp som annars har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Projektet, bygger framgången på det individuellt anpassade arbetssättet, samarbetet mellan de inblandade kommuner och samlokaliseringen med Arbetsförmedlingen - en absolut förutsättning för det goda resultatet.

Projektet har ett helhetsperspektiv på deltagarnas situation samtidigt som det sker i ett nära samarbete med ett stort antal arbetsgivare i regionen

där deltagare och arbetsplats omsorgsfullt matchas. Det gör placeringarna långsiktiga och leder till att deltagarnas kompetens tas tillvara, oavsett utbildningsnivå och kunskaper i svenska. Etabliringslyftet stöttar också arbetsgivaren och deltagaren tillsammans, från första mötet och fortsatt under anställningen. Aktivt språkstöd gör det möjligt för deltagare att vara med i projektet även om de inte ännu lärt sig svenska.

SAMVERKAN FÖR BARNEN och DERAS FAMILJER

Planer och program:

- Handlingsplan för att stärka barnets rättigheter i Sigtuna kommun, 2018-2022

Att alla barn får en bra start i livet med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inlärning och hälsa är avgörande för att uppnå jämlik hälsa som barn och som vuxen. Barn som har haft möjlighet att utveckla de grundläggande förmågorna tidigt i barndomen har fått en mer stabil grund att stå på och i förlängningen bättre hälsa. Särskilt barn som växer upp i ekonomisk utsatthet får oftare sämre hälsa som vuxna.

Ojämlighet i livsvillkor och möjligheter mellan olika familjer bidrar till att barn har skilda förutsättningar att utvecklas under det tidiga livet. Åtgärder för en mer jämlik hälsa bör därför inriktas på att skapa, stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor så att alla barn får grundläggande förutsättningar att utifrån sina villkor utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor. Viktiga arenor för att skapa goda förutsättningar för en jämlik hälsa är en jämlik mödra- och barnhälsovård och en förskola av god kvalitet. En annan viktig aktör är även de förebyggande delarna inom socialtjänsten.

Samverkan kring barn 0-6 år och deras familjer

Arbetet kring att stärka samverkan kring barn noll till sex år och deras familjer som startade upp 2018 har fortsatt under året. Samverkan sker mellan barn- och ungdomsförvaltningen, individ- och familjeomsorgsförvaltningen, kommunledningskontoret, barnmorskemottagningen och barnhälsovårdens fem mottagningar. Samarbetet har lett till konkreta insatser kring hur vi kan utveckla samverkan i högre utsträckning.

Det genomförs samverkanskonferenser två gånger per år. Till dessa bjuds bland annat samtliga förskolerektorer (såväl kommunala som fristående), medarbetare från delar av socialtjänsten, all personal från barnmorskemottagningen samt barnhälsovården. Konferensen under våren 2021 fokuserade på familjecentraler och den sociala kompassen. Höstens konferens hade temat integration.

Familjecentralen som formaliserades hösten 2020 kunde öppna i liten omfattning i april, men fick sedan ha ett mycket begränsat utbud på grund av pandemin. Under resten av året har familjecentralen haft viss öppen verksamhet.

Samverkansarbetet har även lett till att våldsförebyggande projekt riktat till tre förskolor och dess pedagoger startade i september. Arbetet sker i nära samverkan med individ- och familjeomsorgsförvaltningen. Läs mer [nedan](#).

Våldsförebyggande arbete i förskolan

Under läsåret 2021/2022 genomförs ett pilotprojekt riktat till tre förskolor för att öka personalens kunskap om våld och uppmärksamma våldsutsatta barn.

visar sig att förskolor och barnhälsovården står för en ytterst liten andel av anmälningarna.

Syftet med insatsen är att genomföra ett utbildningspaket för att öka personalens kunskap om våld och uppmärksamma våldsutsatta barn så att barnen kan få tidigt stöd. En annan viktig aspekt i pilotprojektet är även att få en ökad samverkan och tillit mellan förskola och socialtjänst. Utbildningen kommer även att öka kunskapen kring det våldspreventiva stöd som finns i kommunen och ge information om anmälningsskyldighet. Att höja kunskapsnivån kommer att ge personalen möjlighet till tidiga åskådaringripanden – genom att uppmärksamma utsatta barn, hänvisa till rätt stödinsatser inom kommunen och/eller att göra orosanmälan.

Barnsäkerhetsteam

I början av 2020 fattade Individ- och familjeomsorgsnämnden beslut om att omfördela kostnader för placeringar av barn i skyddat boende/jourhem för att skapa ett barnsäkerhetsteam (BST). Teamets uppdrag är att arbeta för att hitta säkerhetslösningar inom familjen och deras nätverk för att förhindra placeringar och stärka stödet till utsatta barn.

BST har till uppdrag att arbeta intensivt i familjer där det finns en hög oro och risk för barnet utifrån att det förekommer våld. Det ska finnas möjlighet till snabbt krisstöd och efterföljande behandling till barn och föräldrar. BST ska även ha utrymme att arbeta flexibelt för att möta barnet, föräldrarna och nätverket där de befinner sig, det kan exempelvis vara i skolan eller i hemmet. BST består av två socialsekreterare, två familjebehandlare samt två behandlingsassistenter.

BST arbetar utifrån Signs of Safety (SofS) med säkerhetsplanering och säkerhetsmål. Säkerhetsplaneringen undersöker om det är möjligt för barnet att fortsätta bo hemma hos föräldrarna eller för barn som är placerade att återvända hem. Målet med säkerhetsplaneringen är att skapa en säkerhetsplan som familjen tillsammans med nätverket ska kunna upprätthålla på egen hand. När socialtjänsten bedömer att familjen kan upprätthålla säkerhetsplanen så avslutas ärendet.

Sigtuna kommun arbetar med barn- och elevhälsa. Kommunen har valt att satsa på en ”barnhälsoenhet”/ett förskoleteam för att kunna främja barns hälsa och utveckling genom tidiga insatser. Teamet består av specialpedagoger och en förskolepsykolog och talpedagog. De ska utifrån specialpedagogisk och psykologisk kunskap och metodik stödja och utveckla förskolans arbete. Arbetet sker på individ-, grupp- och organisationsnivå. Specialpedagogerna ger handledning och konsultation till arbetslag, pedagoger och förskolechefer/rektorer. De kartlägger barn i behov av särskilt stöd och stödjer pedagogerna på olika sätt och samverkar med föräldrar och andra aktörer. Förskoleteamet erbjuder olika former av fortbildning för pedagoger såsom:

- Barn som utmanar
- Autism
- Språkstimulans i förskolan
- ICDP/ Vägledande samspel
- TAKK, Tecken som Alternativ Kommunikation
- Introduktion för nyanställda förskollärare i Sigtuna kommun

Föräldrastödsgrupper

Trots den pågående pandemin kunde gruppträffar i metoden Alla Barn i Centrum (ABC) 3-12 år genomföras. Metoden Föräldraskap i Sverige har genomförts med två föräldragrupper på Familjecentralen samt i två klasser på Svenska för invandrare (SFI).

Individ- och familjeomsorgsförvaltningen har även tagit fram ett förslag till plan för föräldraskapsstöd i Sigtuna kommun 2020-2025 som ska upp för beslut 2022.

En Frisk Skolstart

En Frisk Skolstart Plus är ett evidensbaserat föräldrastödsprogram som är utvecklat i områden med stora hälsobehov. Det pågår i Sigtuna kommun under 2021/2022 - 2024/2025 och det genomförs på alla kommunala grundskolor som har elever i förskoleklass. Syftet med programmet är att främja goda mat- och rörelsevanor bland barnen. En del i programmet genomförs i klassrummen av pedagogerna och där barnen får lära sig om bra matvanor etc. Barnen får arbetsböcker kring bra mat med mera och de får ta med sig "läxor" från arbetsböckerna. En annan del genomförs av skolsköterskorna i samband med barnens ordinarie hälsosamtal/besök och här används bland annat metodiken motiverande samtal. Föräldrarna uppmuntras att göra ett eget test som mäter risken för att utveckla typ 2- diabetes. Om testet visar att de har en hög risk uppmuntras föräldrarna att kontakta primärvården för mer kontroll och stöd.

Insatser för psykisk hälsa

Staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR) har en överenskommelse kring psykisk hälsa och suicid - Uppdrag psykisk hälsa. Sigtuna kommun får ekonomiska medel för att arbeta med dessa frågor.

Exempel på insatser som har genomförts under året är arbetet med Mentors in Violence Prevention (MVP) som har fortsatt under läsåret med fokus på att skapa fungerande och hållbara strukturer för arbetet på Steningehöjdens skola och Ekillaskolan. På skolorna finns det så kallade MVP-teamet som har genomgått grundutbildning och som stödjer arbetet på skolan. Det är viktigt att hela skolan är involverade i arbetet. Barn- och ungdomsförvaltningen, individ- och familjeomsorgsförvaltningen samt kultur- och fritidsförvaltningens fältarbetare samverkar för att stödja MVP-skolorna ur ett helhetsperspektiv.

Flera socialpedagoger har genomgått instruktörsutbildningen MFHA - Första hjälpen till psykisk hälsa. Ökade kunskaper till en bred allmänhet om Första hjälpen vid akut kroppsskada har bidragit

till att rädda liv. Det finns ett motsvarande program som används vid olika psykiska kristillstånd. Dessa socialpedagoger ska sedan utbilda övriga socialpedagoger i metoden.

Under 2021 påbörjades arbetet med "Unghästen" på mellanstadiet Eddaskolan och Sagaskolan. Syftet med insatsen är att stärka den psykiska hälsan bland eleverna genom teater som pedagogisk metod där samtalet är i fokus. Unghästen är en del av Västerbottenteatern och har i över 20 år jobbat med unga i svåra känsliga och aktuella ämnen såsom mobbning, psykisk ohälsa/själv-mord eller våld. Arbetet bygger på ett koncept som kallas Trygga klassrum vilket numera är en del i skolornas värdegrundarbete.

Gott Exempel: Samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)

SSPF är en samverkansmodell mellan skola, socialtjänst, polis och fritid. Syftet med SSPF är att utan hinder av sekretess tidigt kunna fånga upp barn och ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och/eller kriminalitet samt att förhindra socialt nedbrytande beteende. Genom samordnade resurser ökar möjligheten till snabba, effektiva och gemensamma lösningar. Det specifika med SSPF i Sigtuna kommun är det samtycke vårdnadshavare ger till informationsöverföring mellan aktörerna.

För att förhindra tidig rekrytering till kriminalitet, är den primära målgruppen för SSPF 12-21 år. Dock kan även yngre personer från 10 års ålder bli aktuella för forumet.

En arbetsgrupp ses en gång per månad under läsåret. Det är framför allt skolorna som initierar ärenden och det är något fler pojkar än flickor som aktualiseras.

Under 2021 har ett projekt initierats och planerats, som syftar till att introducera SSPF på mellanstadiet i kommunens skolor. I projektet ingår Eddaskolan och S:t Pers skola. Inom ramen för projektet ska samverkan utvecklas och anpassas för den yngre målgruppen, avseende samverkansaktörer och problembild. Projektet startar i februari 2022 och pågår inledningsvis under vårterminen 2022.

HÅLLBART LÄRANDE FÖR ALLA

Planer och program:

- Mål och Budget 2021-2023
- Skolutvecklingsprogram
- Matpolitiskt program
- Måltidsprogram
- Handlingsplan för kemikaliesmart förskola

Alla, barn och vuxna, har rätt till en jämlik utbildning. Förskolan, skolan, gymnasiet och vuxenutbildningen arbetar systematiskt för att öka kvaliteten i utbildningen. Utbildningen från förskola till vuxenutbildning utgår från grundläggande demokratiska värden och mänskliga rättigheter. Etiska, internationella och miljöperspektiv ska genomsyra förskolans, skolans och vuxenutbildningens verksamhet. Hållbart lärande och utbildning bidrar till alla dimensioner av hållbarhet och många av de globala målen för hållbar utveckling. Barn, elever och studerande ska få de kunskaper och färdigheter de behöver för att göra hållbara val.

Hållbara måltider

Måltiderna i förskola, skola och gymnasium är en förutsättning för lärande och är en pedagogisk möjlighet att visa barnen miljösmart och hälso-sam mat. Måltiderna till särskilda boenden är viktiga för att för att bevara hälsa och bidra till god livskvalité. Hållbarhetsmålen för måltiderna i Sigtuna kommun beskrivs i det Matpolitiska programmet och Programmet för Måltidsverksamheten i Sigtuna kommun. Målen i programmet är:

- Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter ska succesivt öka till att vara 60 procent år 2030. År 2021 var andelen ekologiska livsmedel 40,46%, vilket är samma nivå som 2020. Det råder brist på ekologiska livsmedel vilket är en effekt av coronapandemin.

Där så är möjligt har det kompenseras med andra, mindre kostsamma produkter, exempelvis genom att planera om menyer.

- Matsvinnet i kommunens verksamheter ska minska med 10 procent per år 2018-2020. År 2021 minskade matsvinnet med 9,9% jämfört med 2020. Minskningen kan till viss del bero på pandemin med färre elever på skolorna, vilket inneburit mindre produktion som är lika med mindre matsvinn.
- Matens klimatpåverkan ska minska över tid. 2021 ökade indikatorn CO₂e/kg inköpta livsmedel med 0,1% jämfört med 2020.

Under året påbörjades en uppdatering och revidering av Måltidsprogrammet. Samtidigt inarbetades målsättningarna i det Matpolitiska programmet i Måltidsprogrammet för att kommunen framöver endast har ett styrande dokument inom livsmedelshanteringen.

Måltidsservice på Teknik- och servicekontoret arbetar löpande för att minska matens klimatpåverkan genom att planera måltiderna i ett kostdataprogram. Menyer har påbörjat klimatomärkas för att gästerna lätt ska se vilken maträtt som är klimatsmart. Andra insatser som genomförs för hållbar utveckling och barnrättsperspektivet är att elever deltar i smakpanel, där elever får tycka till om nya maträtter innan menyn fastställs på

en skola. Under året lanserades även Måltidskompis som innebär att elever hjälper de mindre barnen i restaurangen i syfte att öka trivsel och trygghet.

Sigtuna kommun var även nominerad i fyra kategorier till White Guide Junior, band annat för Årets Hållbara skolmatskommun 2021.

Hållbarhetsarbete i kommunens skolor

En av Sveriges bästa skolkommuner

I den senaste rankingen över skolkommuner är Sigtuna på plats 36 av 290. Rankingen är gjord av Kolada som är en ideell förening där svenska staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) är medlemmar. Resultaten beräknas utifrån tre kriterier: elever i årskurs 9 som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, det genomsnittliga meritvärdet av betygen i årskurs 9 samt elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram.

Resultaten i Sigtuna är bättre än i de flesta övriga kommuner i landet, vad gäller andelen niondeklassare som nådde kunskapskraven av de som gick ut i våras. Även när betygen från samtliga Sigtuna kommuns avgångsnior räknats samman är det genomsnittligt meritvärdet högre än hos det stora flertalet. När det handlar om svenska språket hade Sigtuna kommuns sexor bland de bästa resultaten i landet i samtliga kategorier: andel elever som har lägst betyg E i svenska, betygspoäng i svenska, andel elever som har lägst E i svenska som andra språk och betygspoäng i svenska som andra språk.

För att nå det bästa resultatet arbetar kommunen med ett skolutvecklingsprogram med en tydlig och långsiktig satsning på ökade kunskapsnivåer, trygghet och studiero samt engagerade medarbetare med rätt kompetens.

Skolorna har ett bra system för att strukturerat följa upp samtliga elever. Varje elev följs upp flera gånger per termin av sina lärare. Det innebär att man väldigt tidigt kan fånga upp de elever som riskerar att halka efter och sätta in extrainsatser i tid för dessa. Goda skolresultat innebär bättre förutsättningar i livet, delaktighet i samhället och bättre fysisk och psykisk hälsa.

Naturskolan

Alla elever i årskurs 2, 3 och 5 genomgår en utbildning till planetskötare på 13 temadagar som Naturskolan genomför. Naturskolan ger alla eleverna en mycket bred förståelse och väcker engagemang för ekologisk hållbarhet genom en utbildning till "planetskötare". Verksamheten har även integrerat det tidigare genomförda pilotprojekt "Solelever", som genomfördes inom [Energi- och klimatrådgivningen](#).

De globala målen inom skolans verksamheter

Arlandagymnasiet är ett FN-gymnasium och samarbetar med det svenska FN-förbundet. Arlandagymnasiet FN-förening lyfter och diskuterar miljö- och hållbarhetsfrågor ur ett lokalt och globalt perspektiv vid temadagar, studieresor och debattforum.

Under hösten genomfördes på St Olofsskolan FN veckan där eleverna bland annat jobbade med mänskliga rättigheter, Barnkonventionen och Agenda 2030. Kommunens hållbarhetssamordnare bidrog med en föreläsning och diskussion om hur kommunen jobbar konkret med Agenda 2030 och de globala målen. Runt 150 elever i årskurs 9 deltog.

Under året arbetade alla förskolor med en gemensam projektrubrik "Barns tankar, berättelser och teorier för en hållbar framtid".

SigVända

SigVända är förskolornas återanvändningscentral. Syftet är att locka fram barns lust till kreativitet, utforskande och skapande genom att använda rest- och spillmaterial som pedagogiskt material i verksamheten. Materialet får på så sätt ett nytt och förlängt liv. SigVända kan också bidra till en ökad miljömedvetenhet genom att

produkterna får ett nytt eller förlängt liv. SigVända kan öka samarbetet mellan olika delar av kommunen så att näringsliv, lärande och konst gemensamt bidrar till att förbättra utbildningen för våra barn.

Under 2021 kunde SigVändan återigen ta emot besök eftersom ett bokningsschema upprättades. På detta sätt utnyttjas verksamheten mer effektivt. Projektansvarig arbetar aktivt med arbetslagen i förskolorna för att tillsammans utforma lärmiljöer.

Under året har det tagits fram en kort film med fokus på cirkularitet med kopplingen till Agenda 2030, där kakelplattor följs från Sigtuna golv till Sigvända och vidare till en förskola.

Kemikaliesmart förskola

Barn som växer och utvecklas är en grupp som är särskilt känsliga för kemikalier. En hälsosam förskole- och skolmiljö handlar om allt från mat, leksaker och städning till inredning och byggmaterial. Kommunen har under flera år arbetat med att förbättra miljön på våra förskolor genom att bland annat minska gifterna i våra miljöer och material. Utgångspunkten är Naturskyddsföreningens 13 punkter för en giftfri miljö. Alla kommunens förskolor har tagit fram en egen handlingsplan för hur de ska vara kemikaliesmarta.

Kultur- och fritidsverksamhet

Ett samarbete har startats med skolbiblioteket för att uppmuntra skolelevers läsning. I kommundelen Valsta driver biblioteket med medel från Kulturrådet ett treårigt Bokstarts-projekt. Bokstart är en nationell satsning på små barns språkutveckling. Genom hembesök till nyblivna barnfamiljer, bokgåvor och samtal om läsning och språkutveckling syftar projektet till att stärka små barns språk och få fler familjer att läsa högt för sina barn. Barnavårdscentralen, biblioteket och förskolorna i området samarbetar i projektet. Familjerna bjuds in till sångstunder, öppna förskolan och annat som passar målgruppen, vilket leder till att familjerna möter andra småbarnsfamiljer med olika bakgrund. Vid hembesöken berättar även personal om allt annat som erbjuds, t.ex. språkcaféer, barnteatrar, hjälp med cv-skrivande osv. Personalen fångar även upp önskemål från familjerna om vad de är intresserade av.

Inom kultur- och ungdomsverksamheten har det arbetats med demokrati, normer och jämställdhet i syfte att motverka segregation. Andelen tjejer i verksamheten ökade på grund av ett aktivt arbete med att få en jämn könsfördelning i de flesta aktiviteterna samt på utflykter och lägerverksamhet.

Kulturskolan har med utvecklingsbidrag från Statens kulturråd under hösten utökat sin verksamhet i Valsta. Barn och unga i olika åldrar har fått tillgång till öppen dans- och musikverksamhet utan kostnad och bidragit till pyntandet av Kulturskolans gran förvaltningens julgransprojekt. Även mammor och småbarn har deltagit i babyrytmik och småbarnsdans.

Det finns en ny variant av Simskola för barn med funktionshinder. Från och med våren 2022 kommer det även erbjudas till vuxna på Midgårdsbadet.

Andra projekt för ökad kulturverksamhet för alla barn och unga i kommunen har genomförts på bland annat på grundskolor i glesbygd. Flera av kulturskolans lärare har erbjudit sång, musik och dans för barn på deras fritidstid.

Arbetet fortskrider med att minska miljöpåverkan gällande driften av konstgräsplaner genom att utveckla nya metoder och teknik. I samarbete med fotbollsföreningar och förbund, andra arenaägare samt miljö- och hälsoskyddsförvaltningen räknar man med att kunna öka kunskapen om vad som kan göras och vad som är effektivt. Det handlar om att minska spridningen så långt det är möjligt samt att följa utvecklingen av nya material.

Sigtuna Museum&Art och ValstaKonst

ValstaKonst är en plats för produktion och utställning av samtidskonst i en nedlagd simhall i Valsta, Sigtuna. Här visas tillfälliga, platsspecifika och av platsen inspirerade utställningar och projekt som betonar innovativt tänkande, helhetsperspektiv och kreativa samarbeten. Arbetet inkluderar utställningar, offentliga konstverk, residenceprogram, performance, visningar och ett brett utbud av pedagogisk verksamhet. ValstaKonst fortsätter att stärka sin roll hos unga lokalt och inom konstnischen i landet.

Som en del av Sigtuna Museum&Art skapas det dialog mellan det förflutna och nuet och konstnärers arbete placeras inom områdets unika kulturarv. Olika kulturella förbindelser underlättas med målet att inspirera till samhällsengagemang och berikande på lokal, nationell och internationell nivå.

Att flytta än mer av museets aktiviteter till Valsta där de som kanske står längst bort från verksamhetens uppdrag, att synliggöra kommunens historia och kulturarv, ger verksamheten utökad möjlighet till att vara till för alla. Genom inkluderande historier och berättelser ska fler invånare ges tillhörighet och känslan av inkludering i kommunen och verksamheten får fler besökare.

I maj 2021 lämnade barn på Edda förskolan över ett brev med önskemål gällande en del av deras utemiljö till teknik- och servicekontoret.

Barns delaktighet är en viktig del i en demokrati och är dessutom inskrivet i Barnkonventionen. 28 barn och deras pedagoger på förskolan Edda

fick möjlighet att göra sinaröster hörda när de överlämnade ett brev, namnunderskrifter och teckningar till två representanter från kommunen.

Bakgrunden är ett projekt på avdelningen Humlan där barnen studerat sin närmiljö, däribland dammarna, som besökare skräpat ned på plats. Barnen hittade också skräp i vattnet och noterade att vattnet stod stilla och inte rann genom de tre dammarna i dagvattentrappan.

Förskolebarnen ville därför att någon från kommunen skulle komma dit och göra vattnet rent. De hade även önskemål om en papperskorg på platsen. Representanter från Teknik- och servicekontoret berättade varför vattnet står stilla och kom med beskedet att dammarna ska rengöras från pinnar, skräp och annat som inte ska vara där under våren.

Barnen kommer även få sin önskan om en papperskorg på plats uppfylld. Papperskorgen levereras först till förskolan så att barnen kan dekorera den därefter sätter kommunen upp den.

